

Practicum Lastechniek voor de inspecteur

Deel 6 Kwalificeren van lassers

volgens NEN-EN 9606-1

Praktijkoefening

Samengesteld door F. Schat EWE

Lasbedrijf I en K Apeldoorn

blad: 1

Welding procedure specificatie/ Lasmethode beschrijving/ Lasinstructie l.b.v. Laserskwalificatie EN 287								
Kleur:		Ondersnummer:		Ketting: volgens EN 287				
WPS/LMB no 98-001		Bijbehorend WPS/QW/LMR: 97901		Revisie: 0				
Materiaal: 1* St 52.3		Groep volgens EN 287 1* W01		Datum: 11-1-1999				
Laspositie: PB		Vorbewerking: slijpen		Dikte: 1 (mm), diameter D (mm) 1* 10				
Voorwarmtemperatuur: min.: 20 °C		Methode van voorwarmen: --		Controle voorwarmtemperatuur: Contactthermometer				
Tusselagtemperatuur Max.: 300 °C		Oedbeschermt type: L4min: --		Lasvoegmateriaal keuring: Controlas type: E 7016				
PWtft, oawarmen: °C oedurende uur		Lasproces: 1* 111 (SMAW)		Laspoeder/lasdiktoede: drogen 2 uur 300 °C				
Naam lasser:		Lasernummer:		Hechten:				
Las snoer	Las proces	Toevoegmateriaal Type diam.	Pol. Electrode DC +/- AC	Las- stroom Amp.	Las- spanning Volts	Las- snelheid cm/min	Scherm gas Las poeder	HI kJ/cm
1	111	Co51	4,0 DC+	90-120	24-26			
2	111	Co 51	4,0 DC+	90-120	24-26			
3	111	Co 51	4,0 DC+	90-120	24-26			
Opmerkingen:								
lasmaadvorbewerking 				lasuitvoering 				
I & K Opsteller Naam:				Ketting/instinctie: Ongelgheerd Naam:				
Datum: Handtekening				Datum: Handtekening				

wps

6 Praktijk van het kwalificeren van lassers

Volgens NEN-EN 9606-1

6.1. Inleiding

De beoordelaar

- o houdt toezicht op het verlopen van de proef (volgens de regels)
- o is bewust van het gespannen zijn van lasser/ docenten
- o heeft positieve en rustige uitstraling

6.2 Bijwonen van het proeflassen voor het kwalificeren van de lasser volgens

- o EN 287-1 (Staal en Ni), zie ook *NEN-bundel 18 blz 285*
- o EN ISO 9606-2 (Al)

(p)WPS

De beoordelaar toetst de (p)WPS op volledigheid

2 mogelijkheden

- o Op basis van een (p)WPS, die als werkinstructie dient en de essentiële variabelen aangeeft
- o Op basis van een gekwalificeerde lasprocedure (WPQR) met opgestelde WPS, die als werkinstructie dient

Proeflassen

De beoordelaar woont het proeflassen bij,

- o beoordeelt nauwkeurig of de (p)WPS wordt gevolgd .

Acties van de beoordelaar

- o Voorafgaand aan het lassen
- o Tijdens het lassen
- o Na het lassen

Voorafgaand aan het lassen

- o Identificatiepapieren van de lasser
  - beoordelen van rijbewijs/ paspoort/ identiteitskaart
  - controleren van de gegevens / pasfoto
- o Identificatie van het te lassen werkstukmateriaal
  - eenduidig geïdentificeerd met kenmerk volgens het materiaalcertificaat
- o Aanvullen van ontbrekende gegevens op (p)WPS
- o Controle van
  - juiste keuze type het basis- en lastoevoegmateriaal
  - juiste afmetingen het basis- en lastoevoegmateriaal
  - goedkeuring van het lastoevoegmateriaal

Voor aanvang van het lassen.

- o Beoordelen van het gehechte werkstuk
- o Merken van het gehechte werkstuk ter identificatie.
  - gebruik van slagletters en/of -cijfers.
  - kenmerk: examennummer
- o Merken van laspositie/12 uur positie op werkstuk

Tijdens het lassen

- o Toezien dat een stop/start in de grondlaag en in de sluitlaag wordt uitgevoerd
- o De lasposities en alle overige essentiële variabelen verifiëren
- o Dat de tijd voor het maken van de proeflas, overeenkomt met de "laspraktijk"
- o De proef stopzetten
  - als lasomstandigheden niet juist zijn
  - bij onvoldoende vaardigheid
  - na reparatie
- o Voorwarmtemperatuur en warmte-inbreng volgens WPS
- o Toegestaan is om kleine onvolkomenheden door slijpen te verwijderen, behalve in de oppervlakte laag, alleen na toestemming van beoordelaar

Na het lassen

- o Het werkstuk visueel beoordelen, resultaat op de juiste wijze rapporteren
- o Het werkstuk merken na visuele acceptatie
- o Vervolgens vrijgeven voor nader (laboratorium) onderzoek

De correcte verzending met bijbehorende documenten dient te geschieden door de opdrachtgever.

Opmerkingen

(p)WPS

Probleem met vermelde lasparameters

Twee verschillende oorzaken

- o Nagaan of de gegevens in de (p)WPS bindend zijn. Doel: specifiek geschikte lassers kwalificeren .(p)WPS niet aanpassen
- o De vermelde waarden zijn niet lastechnisch te realiseren.
In dit geval moet de (p)WPS worden aangepast. Alleen na overleg met de opsteller van de (p)WPS.

6.3 Praktijkoefening

6.3.1 Opdracht

6.3.2 LMB lasproces 111

6.3.3 LMB lasproces 135

6.3.4 Beschrijving van kenmerk volgens EN 9606-1

6.3.5 LK Certificaat

6.3.1 Opdracht

Kunt u zo snel mogelijk een lasser kwalificeren voor een spoed opdracht een lasser kwalificeren

Proeflasdatum: vandaag
Locatie ROC Midden Nederland
Lasser E.G.

U wordt verzocht om

- de proeflas bij te wonen en te stempelen
- Het proefstuk visueel te beoordelen (EN 5817)

Gegevens

- LK volgens EN 9609-1
- Lasuitvoering volgens pWPS van ROC
- Invullen van het lassers certificaat

Extra opdracht:

Het is de bedoeling, dat als u mogelijke onregelmatigheden ontdekt, deze te noteren voor de nabespreking en vervolg de kwalificatie.

Ter plaatse hoort u welke met WPS gelast wordt

6.3.2 WPS/LMB lasproces 111

Lasbedrijf ROC MiddenNederland

blad: 1

Welding procedure specificatie/ Lasmethode beschrijving/ Lasinstructie t.b.v.									
Lasserskwalificatie			EN 9606-						
Klant:			Ordernummer:			Keuring: volgens EN 287			
WPS /LMB no 98-001			Bijbehorend WPQR/LMK: 97001			Revisie: 0 Datum : 11-1 1998			
Materiaal: 1° St 52.3			Groep volgens EN 287 1° ☐			Dikte t (mm), diameter D (mm) 1° 10			
Laspositie : PB			Vorbewerking: slijpen			Lasnaad: Hoeklas			
Voorwarmtemperatuur: min.: 20 °C			Methode van voorwarmen: --			Controle voorwarmtemperatuur: Contactthermometer			
Tussenlaag temperatuur Max.: 300 °C			Gasbescherming type: L/min: --			Lastoevoegmateriaal keuring: Controlas type E 7016			
PWHT, nawarmen: °C gedurende uur			Lasproces: 1° 111 (SMAW)			Laspoeder/laselektrode: drogen 2 uur 300 °C			
Naam lasser:			Lassersnummer:			Hechten:			
Las snoer	Las proces	Toevoegmateriaal		Pol. Electrode	Las- stroom	Las- spanning	Las- snelheid	Scherm gas Las poeder	HI kJ/cm
		Type	diam.	DC+/- AC	Amp.	Volts	cm/min		
1	111	Co51	4,0	DC+	90-120	24-26			
2	111	Co 51	4,0	DC+	90-120	24-26			
3	111	Co 51	4,0	DC+	90-120	24-26			
Opmerkingen:									
lasnaadvoorbewerking					lasuitvoering				
I e K					Keuringsinstanties:				
Opsteller Naam:					Goedgekeurd Naam:				
Datum: Handtekening					Datum: Handtekening				

Wat wordt het kenmerk voor deze lasser ?

6.3.3 WPS LMB lasproces 135

Lasbedrijf **ROC**

blad: 1

Welding procedure specificatie/ Lasmethode beschrijving/ Lasinstructie t.b.v. Lasserskwalificatie									
Klant: WPS /LMB no 98-002			Orde nummer: Bijbehorend WPQR/LMK: 97002			Keuring: volgens EN 287			
Materiaal: 1° St 52.3			Groep volgens EN 287 1° ☐			Dikte t (mm), diameter D (mm) 1° 10			
Laspositie : PB			Voorbewerking: slijpen			Lasnaad: Hoeklas			
Voorwarmtemperatuur: min.: 20 °C			Methode van voorwarmen: --			Controle voorwarmtemperatuur: Contactthermometer			
Tussenlaag temperatuur Max.: 300 °C			Gasbescherming type: M21 (80/20) Lt/min: 15			Lastevoegmateriaal keuring: Controlas type SG 2			
PWHT, nawarmen: °C gedurende uur			Lasproces: 1° 135 (MAG)			Laspoeder/laselektrode: drogen uur °C			
Naam lasser:			Lassersnummer:			Hechten:			
Las snoer	Las proces	Toevoegmateriaal		Pol. Electrode	Las-stroom	Las-spanning	Las-snelheid	Scherm gas Las poeder	HI k/cm
		Type diam.		DC+/- AC	Amp.	Volts	cm/min		
1	135	SG2	1,2	DC+	150-200	24-26		80/20	
2	135	SG2	1,2	DC+	150-200	24-26		80/20	
Opmerkingen:									
lasnaadvoorbewerking 					lasuitvoering 				
I e K					Keuringsinstanties:				
Opsteller Naam:					Goedgekeurd Naam:				
Datum: Handtekening					Datum: Handtekening				

Wat wordt het kenmerk voor deze lasser ?

6.3.4 EN 9606-1 Kenmerk LK van proeflas volgens wps Nr: .....

Voorbeeld van een kenmerk

EN 9606-1 / 111 P BW FM1 B s10 PB ml
Uitleg a / b

a Nummer van deze norm

b Essentiële parameters volgens EN 9606-1 (vet gedrukt)

- **Lasproces** 111; 114; 131; 135; 136; 141
- **Boogtype** 131-135-138: KSB voor alle boogtypen/ Globulair/sproei/puls niet voor KSB
- **Soort product** (P plaat en T pijp)
- **Soort las** (stompe las **BW** of hoeklas FW)
- **Materiaalgroep** alleen bij lasproces 142/ 311
1.1; 1.2; 1.4; 1.3; 2 t/m 8; 9; 10; 11
- **Lastoevoegmateriaal groep**
FM1- FM6
- **Type lastoevoegmateriaal**
Zonder (lasproces 142/311) nm
Bij lasproces 111, elektrode typen:
A; R; RA; RB; RC; RR / **B / C**;
Massieve draad S; bij lasprocessen: 121-131-135-141-145-311
Gevulde draad M; B; R; P; V; W; Y; Z; bij lasprocessen;136-138-143
- Beschermgas
- Hulpmaterialen
- Type stroom/polariteit
- **Afmetingen**
Lasdikte **s**
Uitwendige pijpmiddellijn **D**
Materiaaldikte **t** , alleen bij hoeklassen
- **Laspositie** PA **PB** PC etc.
- **Lasdetail**

Eenzijdig lassen	ss	
Zonder smeltbadondersteuning		ss nb
Smeltbadondersteuning		ss mb
Gasbacking		ss gb
Flux backing		ss fb
Tweezijdig lassen	bs	
Lasmetaal inzetstuk	ci	
- **Alleen voor hoeklassen**

Enkele laag	sl
Meer lagen	ml
- **Alleen voor autogeen lassen**

Naar links lassen	lw
Naar rechtslassen	rw

6.3.5 LK Certificaat, voorbeeld

LASSERSKWALIFICATIECERTIFICAAT						
Kenmerk EN 9606-1:						
WPS nr:			Beoordelaar/keuringsinstantie referentie:			
Naam van de lasser: Legitimatie.....: Soort legitimatie.....: Datum en plaats van geboorte..: Werkgever.....: Voorschrift /beproevingnorm : EN 9606-1 Vakkennis: aanvaard / niet beproefd					Pasfoto	
Parameters : Essentieel Vet gedrukt : Niet essentieel		Proefstuk		Geldigheidsgebied		
Lasproces(sen)..... ..Boogtypen bij: 131 135 138 D(kortsluitboog) voor alle bogen Globulair/Sproei/Pulsboog niet voor D Soort product (plaat/pijp)..... Soort las..... Materiaalgroep(en) bij 142/311.. Lastoevoegmateriaal, groep(en). Lasmateriaal, aanduiding..... Beschermgas..... Hulpmateriaal..... Type stroom/polariteit..... Materiaal dikte t (mm)..... Lasdikte s (mm)..... Uitwendige pijp diameter (mm).... Laspositie..... Lasdetails..... Meerlagen/enkellaag.....						
Soort onderzoek/beproeving		Uitgevoerd en aanvaard	Niet uitgevoerd	Naam keurmeester of Keuringsinstantie:		
Onderzoek Visueel..... Radiografisch..... Onderzoek..... Breekproef..... Kerf trekproef..... Macroscopisch.....				Plaats, datum en handtekening van keurmeester/keuringsinstantie Datum van lassen: ..././..		
Verlenging, zie norm hoofdstuk 9.3						
Verlenging 9.3.a	Geldig tot:		Verlenging 9.3.b	Geldig tot:		Verlenging 9.3.c
Bevestiging van de geldigheid door werkgever/lascoördinator voor de volgende zes maanden, zie 9.3 a/ b / c						
Datum	Handtekening			Functie of titel		
Verlenging van de kwalificatie door keurmeester of keuringsinstantie voor de volgende twee jaar, zie 9.2 /9.3b						
Datum	Handtekening			Functie of titel		